

Sygn. akt V CSK 45/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku M. O.

przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 czerwca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 2 sierpnia 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 24 czerwca 2015 r., którym został oddalony wniosek o ustanowienie służebności na nieruchomości stanowiącej jego własność.

Wnioskodawca w skardze kasacyjnej powołał obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi kasacyjnej wskazał przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2, 4 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączył z koniecznością wyjaśnienia relacji prawa cywilnego i prawa administracyjnego w odniesieniu do możliwości stosowania norm prawa administracyjnego i kreowania poprzez ich interpretację nowych instytucji prawnych w sposób właściwy dla prawa cywilnego. W ocenie skarżącego zachodzi potrzeba wykładni art. 305¹ i 305² k.c. celem ustalenia czy tytułem wyłączającym możliwość ustanowienia służebności przesyłu jest jakikolwiek tytuł prawny, czy też stanowi go wyłącznie służebność przesyłu jako ograniczone prawo rzeczowe, jedynie regulujące treść służebności. Ponadto wykładni wymaga także art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), zwłaszcza w kontekście postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2016 r., IV CSK 339/15, wskazującego na to, że decyzja administracyjna wydana na tej podstawie może stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej. Zachodzi konieczność wyeliminowania rozbieżności pomiędzy postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2016 r., IV CSK 339/15 a uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09 przez wyrażenie jednoznacznego stanowiska czy treść decyzji administracyjnej może być ustalana w oparciu o dokumenty wydane w czasie jej sporządzenia, czy też w chwili obecnej, które nie były znane właścicielowi nieruchomości. Na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wskazuje naruszenie art. 378 § 1 w związku z art. 382 i 13 § 2 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu zarzutów apelacyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie skargi kasacyjnej, będącej kwalifikowanym, nadzwyczajnym środkiem odwoławczym musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, związanymi z ochroną interesu powszechnego. Indywidualny interes skarżącego podlega uwzględnieniu, o ile jest zgodny z interesem powszechnym. Skarga nie stanowi środka zmierzającego do kwestionowania niesatysfakcjonującego skarżącego orzeczenia sądu drugiej instancji. Stwierdzenie, czy zachodzą szczególne względy, przemawiające za rozpoznaniem skargi kasacyjnej w konkretnej sprawie, dokonywane jest przez badanie, czy skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na istnienie chociaż jednej z przyczyn wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powołanie się przez skarżącego na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymaga przedstawienia konkretnego problemu i wskazania przepisu, na tle którego się on pojawił oraz przedstawienia argumentacji, odrębnej od uzasadnienia podstaw kasacyjnych, a przemawiającej za tym, iż rozstrzygnięcie go stwarza rzeczywiste i poważne trudności. Ponadto wiąże się z obowiązkiem wykazania, że problem jest istotny i poważny, w rozumieniu powołanego przepisu, nierozwiązany w dotychczasowym orzecznictwie sądowym, ma uniwersalny charakter i jego wyjaśnienie służyć będzie rozpoznaniu innych podobnych spraw oraz rozstrzygnięciu sprawy skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz.151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.). Przedstawione przez skarżącego zagadnienie pozbawione jest cech istotności i nowości. Kwestia kwalifikowania decyzji administracyjnej jako zdarzenia prawnego kreującego uprawnienie o charakterze cywilnoprawnym jest powszechnie akceptowana w literaturze i orzecznictwie sądów. W ustawie z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r., nr 10, poz. 64 ze zm.)

takim uregulowaniem był art. 35, który uprawniał wymienione w ustępie pierwszym organy administracji państwowej do wydawania decyzji trwale ograniczającej prawo własności nieruchomości. Wykładnia tego uregulowania została dokonana w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13 (OSNC 2014, nr 7-8, poz. 68). Zawarte w niej wywody prawne dotyczące charakteru decyzji administracyjnej i jej trwałości także po uchyleniu tej ustawy są powszechnie akceptowane w późniejszym orzecznictwie. Skarżący nie podał argumentów wskazujących na potrzebę zmiany zapatrywań wysuniętych w uchwale i kolejnych orzeczeniach.

Potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., obligowała skarżącego do wskazania przepisu, który wymagałyby wykładni, ponieważ dotychczas do tego nie doszło albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.), jak też wyjaśnienia na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem tego przepisu oraz przedstawienia, że wątpliwości te mają poważny i rzeczywisty charakter, nie są zaś zwykłymi wątpliwościami, które wyłaniają się w każdym procesie stosowania prawa. Jeśli na tle stosowania tych przepisów powstały już rozbieżności w orzecznictwie na skarżącym spoczywa obowiązek ich przedstawienia. Wykładnia art. 305¹ i art. 305² k.c. była przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym wyrażane było stanowisko, że do ustanowienia służebności przesyłu dochodzi w sytuacji nieposiadania przez przedsiębiorstwo przesyłowe uprawnienia do korzystania z nieruchomości innej osoby w zakresie koniecznym do prowadzenia działalności przy użyciu zainstalowanych na niej urządzeń, stanowiących jego własność. Nie ma podstaw do kwestionowania stanowiska, że tytułem takim może być również decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 35 ustawy z 1958 r. Kwestia tożsamości ograniczenia prawa własności dokonanego wymienioną decyzją administracyjną i służebności uregulowanej w Kodeksie cywilnym nie budzi wątpliwości. Skarżący nie uwzględnia możliwości

doprecyzowania zakresu uprawnień przedsiębiorcy w odniesieniu do korzystania z cudzej nieruchomości, jeśli w tym względzie dojdzie do sporu, także w drodze zawarcia ugody. Skarżący nie wykazał, że istnieje rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do możliwości ujawnienia uprawnienia przedsiębiorcy w księdze wieczystej.

Ugruntowane zostało w orzecznictwie jednolite zapatrywanie przyjmujące, że dla wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymagane jest wykazanie przez skarżącego, drogą odrębnego wyводу, że bez wątpliwości doszło do uchybień i naruszeń przepisów prawa materialnego lub procesowego, gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść orzeczenia albo jeśli podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają skargę. Spełniające te wymagania naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC z 2004 r., nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP z 2004 r. nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; 22 marca 2012 r., I PK 196/11 niepubl.; z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, niepubl.; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, niepubl.). Nie spełnia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powołanie naruszenia konkretnego przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 38/06, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.). Analiza wniosku i jego uzasadnienia w kontekście dopuszczalnych podstaw skargi kasacyjnej, zakresu kognicji sądu drugiej instancji oraz motywów zaskarżonego postanowienia nie daje podstaw do uznania, że doszło do naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa o takim charakterze i natężeniu.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której podstawy Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 520 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw